

встановлення юридичної відповідальності за правопорушення у сфері використання та охорони земель водного фонду України.

Список використаних джерел :

1. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII. *Урядовий кур'єр*. 2019. 6 квіт. (№ 67).

2. Земельний кодекс України : Закон України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3-4. Ст. 27.

3. Про затвердження Порядку визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режиму ведення господарської діяльності в них : постанова Кабінету Міністрів України від 8 травня 1996 року № 486. URL : [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/) (дата звернення: 12.10.2021).

4. Водний кодекс України : Закон України від 6 червня 1995 р. № 213/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 24. Ст. 189.

5. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Харків : Право, 2016. Т.16 : Земельне та аграрне право / редкол.: М.В. Шульга та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 696 с.

Рудницька О. П.

кандидат юридичних наук, завідувач кафедри права Житомирського державного університету імені Івана Франка

Види забезпечення позову в порядку цивільного судочинства у справах про порушення авторських прав

Інтелектуальна власність як вид власності є часто об'єктом протиправних дій, а отже потребує правового захисту. Успішний розвиток освіти і науки, культури тощо залежить від надійного захисту інтелектуального потенціалу нашої держави загалом, так і авторського права зокрема. Ефективне національне законодавство щодо забезпечення права інтелектуальної власності є завданням кожної правової держави. Стаття 51 Закону України «Про авторське право і суміжні права» встановлює цивільно-правовий, адміністративний та кримінальний спосіб захисту прав суб'єктів авторського права (як немайнових, так і майнових) [1]. Цивільно-правовий захист авторських прав здійснюється в порядку цивільного судочинства.

Одним із завдань цивільного процесуального законодавства в сучасних умовах його розвитку та трансформації є підвищення захисту прав та інтересів учасників цих відносин. Інститут забезпечення позову передбачений Цивільним процесуальним кодексом України (далі – ЦПК) [2] як спосіб захисту майнових прав та інтересів особи, що потребує такого захисту, надає можливість гарантувати виконання судового рішення чи, принаймі, зробити його виконання менш складним процесом.

Проблематику застосування інституту забезпечення позову в цивільному судочинстві досліджували відомі вчені-цивілісти В.І. Бобрик, Д.Д. Луспеник, Є.І. Фурса, С.Я. Фурса тощо.

Відповідно до ч.2 ст. 149 ЦПК, забезпечення позову допускається на будь-якій стадії розгляду справи, як і до пред'явлення позову, якщо невжиття заходів забезпечення позову може істотно утруднити чи зробити взагалі неможливим виконання рішення суду. Отже, аналізуючи вказану норму можна зробити висновок,

що вказані вище обставини (неможливість виконання рішення суду та ускладнення його виконання) є підставами для забезпечення позову.

Цивільним кодексом України (ч. 2 статті 432 ЦК) встановлено право суду, у випадках встановлених законом, постановити рішення про застосування невідкладних заходів щодо запобігання порушенню авторського права та збереження відповідних доказів [3]. Суд, в свою чергу, при застосуванні різних видів забезпечення позову у цивільних справах про порушення авторського права має врахувати не тільки умови застосування заходу, але й суб'єктів, які мають право зніціювати застосування відповідного заходу.

У справах окремих категорій, зокрема, таких як справи про порушення авторських прав, цивільні позови можна забезпечувати за допомогою спеціальних заходів, застосування яких регулюється нормами відповідних законодавчих актів. Так, ст. 53 Закону України «Про авторське право і суміжні права» має назву «Способи забезпечення позову у справах про порушення авторського права і суміжних прав».

Стаття 53 Закону України «Про авторське право та суміжні права» визначає способи забезпечення позову у цивільних справах про порушення авторського права. Такі способи можна поділити на три групи.

1. Група заходів забезпечення позову, що здійснюється у вигляді заборони виготовлення, а також відтворення, продажу, прокату, здавання в майновий найм та ввезення на митну територію України тощо використання. Крім того, до цієї групи належить також транспортування, зберігання або володіння з метою введення в цивільний обіг [1]:

а) примірників творів,

б) комп'ютерних програм і баз даних,

с) записаних виконань, фонограм, відеограм тощо (у разі, якщо припускається, що вони є контрафактними).

Застосування вказаних заходів може здійснюватися за ініціативою суду шляхом постановлення ухвали суддею, який розглядає цивільну справу про порушення авторського права.

2. Група заходів, мета застосування яких полягає у забезпеченні розшуку і накладення арешту на:

– примірники творів, у тому числі комп'ютерних програм і баз даних, а також записаних виконань, фонограм тощо;

– документи, рахунки та інші предмети, що можуть бути доказом вчинення протиправних дій [1].

Необхідно враховувати, що застосування даної групи заходів може здійснюватися за умови наявності достатніх доказів про вчинення порушення авторського права.

3. Група тимчасових заходів, що полягають у:

а) винесенні суддею одноособово ухвали про огляд приміщень, в яких (як припускається) відбуваються дії, пов'язані з порушенням авторського права;

б) накладенні судом або суддею одноособово арешту і вилученні рахунків та інших документів, які можуть бути доказом вчинення дій, що порушують або створюють загрозу порушення (чи підтверджують наміри вчинення порушення) авторського права [1].

Підставою застосування вищезазначеної групи заходів є заява позивача. Доцільно зауважити, що тимчасовий характер таких заходів забезпечення позову зумовлений тим, що останні застосовуються до пред'явлення позову або до початку

розгляду справи. Такі заходи скасовуються одразу, якщо при розгляді цивільної справи з'ясується, що факти порушення чи загрози порушення авторського права відсутні. Крім того, вони можуть бути скасовані у разі постановлення у відповідній справі рішення суду.

Умовами застосування заходів забезпечення позову є, як відмова відповідача по цивільній справі про порушення авторського права у доступі до необхідної інформації, а також не забезпечення її надання у розумний строк, так і здійснення ним перешкоди у здійсненні судових процедур.

Наприклад, заборона судом вчиняти певні дії стосується відповідача. На практиці це може бути будь-яка особа, щодо якої є достатні підстави вважати її порушником авторських прав.

Важливу зауважити, що заборона вчинення певних дій не застосовується випадків, у яких позов є недостатньо обґрунтований, вона не може бути винесена до подання позовної заяви.

Отже, з метою запобігання порушенню авторського права, відповідно до ст. 149 ЦПК за заявою заінтересованої особи суд може забезпечити позов як до пред'явлення позову, так і на будь-якій стадії розгляду цивільної справи [2]. Головною метою застосування заходів забезпечення позову у справах про порушення авторського права є виконання майбутнього судового рішення, що є основним завданням цивільного судочинства – забезпечення права на справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільної справи.

Список використаних джерел:

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. в редакції від 3 жовтня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

Суліменко О.Г.

кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільних наук Поліського національного університету, м. Житомир, Україна

Обмеження російським законодавством прав німців-колоністів Волині в кінці XIX – на початку XX ст.

В XIX ст. Волинь стала регіоном масового поселення німців. На це, зокрема, вказували результати Всеросійського перепису 1897 р. Тоді у Волинській губернії проживав 171331 німець, що складало 5,73% всього населення [1, с. 6,7]. У повітах регіону відсоток німців був найбільшим у Луцькому – 11,98; Новоград-Волинському – 10,95; Житомирському – 10,82 [1, с. 9]. Німці міцно закріпилися на території губернії і стали помітним чинником в економічному, політичному і культурному житті краю. Але, як показує аналіз джерел, це викликало спочатку занепокоєння місцевих органів влади, а згодом і царського уряду. В Росії вважали, що зростання кількості німців у прикордонній губернії, у випадку погіршення відносин з Німеччиною, може привести до негативних наслідків.

У 1873 р. Київський генерал-губернатор Дундуков-Корсаков, написав донесення до Кабінету міністрів про політичну небезпеку німецької колонізації в